

บันทึก

เรื่อง การเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจของผู้รักษาราชการแทน
ผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี (ตีความข้อ ๔๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕ และมาตรา ๗
แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงาน
รัฐวิสาหกิจ พ.ศ.๒๕๑๘

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๕๑๒/๔๗๗๒๔ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๐ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง กรรมการในรัฐวิสาหกิจของข้าราชการที่ถูกสั่งพักราชการว่า ในกรณีข้าราชการซึ่งเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจถูกสั่งพักราชการ เมื่อได้มีการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนแล้ว ผู้รักษาราชการแทนจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจโดยอัตโนมัติหรือไม่ และถ้าผู้รักษาราชการแทนได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจอื่นอยู่แล้วเกินสามแห่ง จะขัดกับ พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๐ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงาน ก.พ.) แล้ว ผู้แทนกระทรวงการคลังชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า กรณีที่หาเรื่องนี้ เป็นกรณีที่อธิบดีกรมธนารักษ์ถูกสั่งพักราชการ และอธิบดีกรมธนารักษ์เป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการองค์การเหมืองแร่ ในทะเลตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การเหมืองแร่ในทะเล พ.ศ.๒๕๑๘^๑ รองอธิบดีกรมธนารักษ์เป็นผู้รักษาราชการแทนอธิบดีและผู้รักษาราชการแทนดังกล่าวเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจอื่นมาก่อนเป็นผู้รักษาราชการแทนอยู่แล้วสองแห่ง ซึ่งแม้ว่าจะรวมกับการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการองค์การเหมืองแร่ในทะเลในขณะที่รักษาราชการแทนตามปัญหาที่หาหรือ

^๑พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การเหมืองแร่ในทะเล พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.ม.ท.คณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการองค์การเหมืองแร่ในทะเล” ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ อธิบดีกรมธนารักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรรมการอื่นอีกมีจำนวนห้าคน และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการ รองประธานกรรมการและกรรมการอื่น
ให้ผู้อำนวยการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ด้วย ก็ยังไม่ขัดกับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ แต่กระทรวงการคลังประสงค์จะหาข้อด้วยว่า ถ้าผู้รักษาราชการแทนดังกล่าวดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจอื่นมาก่อนเป็นผู้รักษาราชการแทนอยู่แล้วสามแห่ง และเมื่อรวมกับการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจในขณะที่รักษาราชการแทนด้วย ทำให้ผู้รักษาราชการแทนนั้นดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจเกินสามแห่ง จะขัดกับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่าปัญหาว่า ผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมธนารักษ์จะเป็นกรรมการในคณะกรรมการองค์การเหมืองแร่ในทะเลในระหว่างที่รักษาราชการแทนอธิบดีกรมธนารักษ์โดยอัตโนมัติหรือไม่ นั้น ข้อ ๔๔^๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ รวมทั้งตำแหน่งอธิบดีด้วย ได้บัญญัติให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน และในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการ ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการในระหว่างที่รักษาราชการแทนด้วย ดังนั้น ตามปัญหานี้ ผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมธนารักษ์จึงเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการองค์การเหมืองแร่ในทะเลในระหว่างที่รักษาราชการแทนอธิบดีกรมธนารักษ์โดยอัตโนมัติ

สำหรับปัญหาว่า ถ้าผู้รักษาราชการแทนดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจอื่นมาก่อนเป็นผู้รักษาราชการอยู่แล้วสามแห่ง และเมื่อรวมกับการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจในขณะที่รักษาราชการแทนด้วย ทำให้ผู้รักษาราชการแทนนั้นดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจเกินสามแห่ง จะขัดกับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือไม่ นั้น มาตรา ๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจะดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจเกินสามแห่งมิได้” นั้น น่าจะหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งที่แท้จริงซึ่งเป็นกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ไม่หมายถึงผู้รักษาราชการแทนซึ่งเพียงทำหน้าที่กรรมการในระหว่างที่รักษาราชการแทนตามข้อ ๔๔ วรรคสาม แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙

^๒ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้อ ๔๔ ให้ผู้รักษาราชการแทนตามข้อ ๓๘ ข้อ ๓๙ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๒ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมายหรือมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนด้วย แล้วแต่กรณี

^๓พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๗ ผู้ใดจะดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจเกินสามแห่งมิได้

กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕ ด้วย และการที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ปรากฏเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวว่า การแต่งตั้งบุคคลคนเดียวดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจหลายรัฐวิสาหกิจเป็นเหตุหนึ่งทำให้การดำเนินกิจการของรัฐวิสาหกิจไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร การตีความมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ จะนำมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ด้วยหรือไม่ จึงต้องตีความให้สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในกรณีนี้ต้องตีความว่า มาตรา ๗ ไม่ใช่บังคับแก่การเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจแทนผู้ดำรงตำแหน่งเดิมของผู้รักษาราชการแทนในระหว่างที่รักษาราชการแทน เพราะการเป็นกรรมการในกรณีเช่นนี้มีลักษณะเป็นการชั่วคราวเพื่อให้กิจการของรัฐวิสาหกิจดำเนินการไปได้ตามปกติและก้าวหน้าเท่าที่ควร กล่าวโดยสรุป การที่ผู้รักษาราชการแทนได้ดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจอื่นมาก่อนที่จะเป็นผู้รักษาราชการแทนอยู่แล้วสามแห่ง และเมื่อรวมกับการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจในขณะที่ยังรักษาราชการแทนด้วย ทำให้ผู้รักษาราชการแทนนั้นดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจเกินสามแห่งย่อมไม่ขัดกับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๐